

Казталов ауданының әкімі А.А.Саркуловқа

Казталов ауданы әкімінің көмекшісі А.Н.Байғазиевтен

14.10.2024

Аналитикалық жазба

Тақырыбы: Қазақстандағы жастар арасындағы жұмыссыздықтың алдын алу

Кілт сөздер: жастар, жұмыссыздық, мәселе, бағдарлама.

Қазақстанда жастар арасындағы жұмыссыздық мәселесі қоғамның маңызды проблемаларының бірі. Жастар - елдің болашағы, олар экономиканың дамуына, мәдениеттің өркендеуіне және әлеуметтік тұрақтылыққа өз үлестерін қосады. Алайда жоғары оқу орындарын тәмамдаған жастардың жұмысқа орналасу қиындықтары олардың әлеуметтегі орнын, отбасылық жағдайын және психологиялық жағдайын айтарлықтай қиындатады. Сондықтан, жастар арасындағы жұмыссыздықтың алдын алу үшін кешенді шаралар қабылдау қажет.

Жастар жұмыссыздығының себептері:

1. Білім беру жүйесінің сұранысқа сай болмауы: Қазақстандағы білім беру жүйесі нарықтың қажеттіліктерімен толық сәйкес келмейді. Жастар көбінесе теориялық білім алып, практикалық дағдылардан кенже қалып жатады. Оқу орындары жұмыс берушілермен серіктестік орнатпайды, бұл жастардың тәжірибесіздігіне алып келеді.

2. Экономикалық факторлар: Қазақстанның экономикасы сектораралық дисбалансқа ұшырауда. Өнеркәсіп, қызмет көрсету және ауыл шаруашылығы салаларында жұмыс орындарына сұраныс әр түрлі, бұл жастардың еңбек нарығына кіріп, бәсекелестікке төтеп бере алмауына әкеледі.

3. Әлеуметтік және психологиялық себептер: Жастардың жұмыс іздеудегі мотивациясы төмен болуы, отбасылық жағдайдың әсері, сондай-ақ, қоғамдағы стереотиптер жұмысқа орналасу мүмкіндігін шектейді. Кейбір жастар өздерінің кәсіби мақсаттарын анықтауда қиындықтарға тап болады.

Жұмыссыздықты алдын алу шаралары:

1. Білім беру жүйесін реформалау: Жастардың жұмысқа орналасуын жеңілдету үшін білім беру бағдарламаларын жаңарту қажет. Оқу орындары жұмыс берушілермен серіктестік орнатып,

практикалық дағдыларды дамытуға көңіл бөлуі тиіс. Сонымен қатар, кәсіптік оқыту бағдарламалары мен курстарды ұйымдастыру арқылы жастарды қажетті мамандықтарға дайындау керек.

2. Жұмысқа орналасу бағдарламаларын енгізу: Мемлекет жастардың жұмысқа орналасуын қолдау үшін арнайы бағдарламалар мен жобалар ұсынуы тиіс. Мысалы, жастарға арналған стажировкалар, тәжірибелік курстар мен кәсіпкерлікті дамытуға арналған гранттар беру арқылы оларды еңбек нарығына тартуға болады.

3. Кәсіпкерлікті дамыту: Жастарды кәсіпкерлікке тарту - жұмыссыздықты азайтудың тиімді жолы. Мемлекет шағын және орта бизнеске қолдау көрсетіп, жастардың өз ісін ашуына мүмкіндік беруі қажет. Бизнесі жүргізу бойынша курстар, жеңілдетілген кредиттер мен бизнес-инкубаторлар арқылы жастарға кәсіпкерлік дағдыларды үйрету тиімді болар еді.

4. Ақпараттық қолдау: Жастарға жұмыс нарығы туралы толық ақпарат беру маңызды. Мамандар мен кеңесшілер арқылы жұмыс іздеу, резюме жазу және сұхбатқа дайындалу бойынша семинарлар мен тренингтер өткізу керек.

Жастар жұмыссыздығының алдын алу шараларынан күтілетін нәтиже:

1. Жұмысқа орналасу деңгейінің артуы: Білім беру жүйесін жаңарту және кәсіптік дағдыларды дамыту арқылы жастардың жұмысқа орналасу мүмкіндіктері жақсарады. Нәтижесінде жұмыссыздық деңгейі төмендейді.

2. Практикалық тәжірибе жинақтау: Стажировкалар мен тәжірибелік курстар арқылы жастар нақты жұмыс дағдыларын игеріп, еңбек нарығында бәсекелестікке қабілетті болады.

3. Кәсіпкерлік белсенділіктің өсуі: Жастардың кәсіпкерлікке тартылуы нәтижесінде жаңа бизнес идеялар пайда болады, шағын және орта бизнестің дамуы ел экономикасына оң әсер етеді.

4. Мамандық таңдау бойынша сауаттылықтың артуы: Жастарға кәсіби бағдарлау мен кеңес беру шаралары арқылы өздерінің мансаптық жолдарын дұрыс таңдауына мүмкіндік беріледі.

5. Әлеуметтік тұрақтылықтың нығаюы: Жұмыссыз жастардың санының төмендеуі әлеуметтік мәселелерді азайтады, қоғамдағы тұрақтылықты арттырады.

6. Жұмыс берушілер мен жастар арасындағы байланыстың күшеюі: Жұмыс берушілер мен білім беру мекемелері арасындағы

ынтымақтастықты нығайту арқылы қажетті мамандарды даярлау процесі жақсарады.

7. Психологиялық жайлылық: Жұмысқа орналасу мүмкіндіктері артқан сайын жастардың өз-өзіне сенімі артады, психологиялық тұрақтылығы нығаяды.

8. Экономикалық өсудің қолдауы: Жастардың белсенділігі мен еңбек нарығына қатысуы экономиканың жалпы өсіміне ықпал етеді, жаңа идеялар мен инновациялар енгізіледі.

Осы шаралардың барлығы жастардың жұмыссыздығын азайтуға және олардың қоғамдағы ролін күшейтуге бағытталған.

Қазақстандағы жастар арасындағы жұмыссыздықты алдын алу - кешенді шараларды талап ететін күрделі мәселе. Білім беру жүйесін реформалау, жұмысқа орналастыру бағдарламаларын енгізу, кәсіпкерлікті дамыту және ақпараттық қолдау арқылы жастардың жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттыруға болады. Тек осы шаралар арқылы ғана еліміздің болашағы - жастардың еңбек нарығында белсенді рөл атқаруына мүмкіндік береміз.

Пайдаланылған дереккөздер тізімі:

1. Елбасы Н.Ә. Назарбаев. «Қазақстан-2050» Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Астана: «Нұр Отан» партиясы, 2012.

2. Мемлекеттік жастар саясаты тұжырымдамасы. Қазақстан Республикасының Президенті, 2019.
<https://www.akorda.kz/>

3. Білім және ғылым министрлігі. Қазақстан Республикасындағы білім беру жүйесінің дамуы. Астана, 2020.

4. Досмұхамбетов, Б. Жастар арасындағы жұмыссыздық мәселелері. «Қазақстанның әлеуметтануы», 2021.

5. Мұқанов, С. Жастар мен еңбек нарығы: проблемалар мен шешімдер. Алматы: «Жастар» баспасы, 2022.

6. Сайлаубек, А. Кәсіпкерлікті қолдау және жастар: жаңа бастамалар. «Экономика және менеджмент», 2023.

7. Халықаралық еңбек ұйымы. Жастардың жұмысқа орналасу мәселелері: әлемдік тәжірибе. Женева, 2021.

8.Қоғамдық пікірді зерттеу орталығы. Жастар арасында жұмыссыздық: жағдайы мен тенденциялары. Алматы, 2023.